

Stef De Paepe, steeds weer een outcast

‘Waar zitten wij toch over te zagen?’

Hoe zou het nog zijn in Congo? Met ‘Futur simple’ schetst regisseur Stef De Paepe bij De Maan de verhalen van enkele Congolese jongeren.

WOUTER HILLAERT

Een Congo in 2010 zijn vijftigste verjaardag vierde, regende het boeken, expo's, theater en tv-programma's over de ex-kolonie. Nostalgie naar een verloren paradijs was niet van de lucht. Een boek ging tegen die stroom in: in *Futur simple* lieten journalist Koen Vidal en fotograaf Stephan Vanfleteren de jeugd en dus de toekomst van Congo voor zichzelf spreken.

Het was in die getuigenissen dat Stef De Paepe het antwoord vond op de vraag van het cultuurfestival Op.Recht.Mechelen om iets te maken rond mensenrechten. ‘Zulke individuele verhalen uit Congo zijn even choquerend als fascinerend. Sommige denken we te kennen, zoals dat van een ex-kindsoldaat of van een verkocht meisje. Maar tegelijk krijg je ook het relaas van een breakdancecollectief, een taekwondokampioen of een jongen met een overzetprauw op de Congo-stroom. Samen geven ze een caleidoscopisch beeld van een verrotte samenleving die toch zoveel potentieel blijft hebben. Ideaal materiaal om op theater nog eens te confronteren. Want wat er ook van zij, Congo blijft deel van onze eigen identiteit.’

De Paepe was intussen ook zelf twee keer in Congo, voor workshops aan de theaterschool van Lubumbashi. Ooit wilde hij nog ontwikkelings samenwerking gaan doen, maar het werd een levenspad in theater. Dat heeft altijd ergaag gekronkeld: na Zuidpool ging hij met Sam Bogaerts experimenteren in het NTGent, lesgeven aan het Rits en zich in heel andere media verdiepen bij Crew en Het Geluidshuis. Sinds 2013 is hij nu artistiek leider van Beeldsmederij De Maan, dat hij terug op de kaart zette door het te verruimen tot een multimediaal kunstenhuis.

Groepsgebeuren

In Congo vond De Paepe zijn vroegere interesse terug. ‘Het ontroefde mij hoe die studenten nauwelijks geld hebben voor de bus, maar tegelijk zo fier en energiek blijven om er toch iets van te maken. Daarin schuilt een enorme waardigheid, die je sowieso pakt: waar zitten wij in het Westen toch over te zagen? De beleving van vierhonderd jongeren op ons toonmoment was fenomenaal. Daar is theater echt een geneuus groepsgebeuren, heel anders dan ernstig toekijken op jezelf. Bij

na zin per zin tinzelde de relevantie door de lucht.’

Hoe breng je dat hier over, zonder te vervallen in exotisme? De Paepe koos voor vier acteurs met Afrikaanse roots: Gorges Ocloo, Abigail Abraham, Eric Kabongo en Aminata Demba. Een bewust statement, geeft hij toe. ‘Ik vind al dat gedoe rond “diversiteit” op scène onbegrijpelijk. Als het theater echt een spiegel wil zijn van de maatschappij, dan zou dat toch een evidentie moeten zijn? Zien we onze eigen kinderen niet allemaal opgroeien met vriendjes met een andere huidskleur? Dat zijn ze, de volwassenen van morgen! *Deal with it.*’

Geen fietsendief

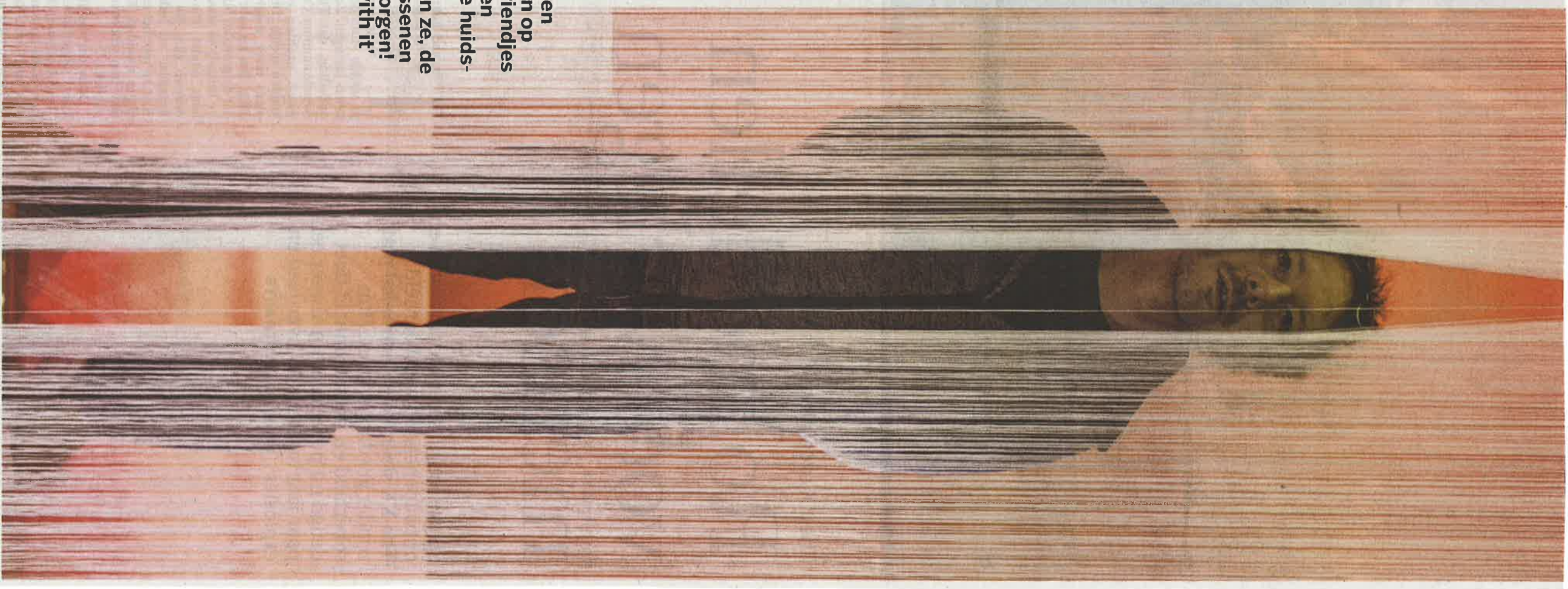
De Paepe vertelt hoe zijn acteurs alleen al van het woord ‘diversiteit’ van kleur verschieten. ‘In de eerste plaats zijn het ongelooftelijke performers, en hebben we heel boeiende gesprekken over identiteit. Wat zij allemaal meemaken! Zo werd Gorges onlangs door de politie gestopt op zijn fiets in Brussel. Uiteindelijk hebben ze zelfs naar zijn Genkse fietsenwinkel gebeld om zeker te zijn dat zijn fiets niet gestolen was! Dat choqueert mij bijna nog meer dan die verhalen uit Congo. Waarom slaan we er maar niet in om mee te ademen met deze veranderende samenleving?’

Het is voor De Paepe bijna een levenswerk geworden. Veel van zijn keuzes als maker vallen onder ‘afstoffen’: een verstokte traditie vernieuwen. Zo deed hij dat met het luisterspel bij Het Geluidshuis, zo doet hij dat nu bij De Maan met figurentheater. ‘Toen ik als *alien* in deze niche terechtkwam, voelde ze vrij belemmend. Als je naast kinderen ook voor jongeren wil werken, volstaan poppetjes niet meer. Daarom hebben we het “beeldtaal-idee” bij De Maan opengegooid tot toegepaste beeldende kunst op theater, met ook video of *gaming*.’

Eenmalig zijn

Ook *Futur simple* is weer een stap verder: voorbij louter jeugdtheater, voorbij de bekende witte verhalen. ‘Als we mensen willen uitdagen om meer verschil te zien, moeten we ook zelf vaak genoeg van onderbroek veranderen. Dat leerde ik van Luk Perceval: probeer zo veel mogelijk eenmalig te zijn. En van Jan Joris Lamers: zodra je één stijl hebt, is die dood. Als er door mijn werk al een lijn loopt, is het de poging om in je medium steeds weer een outcast te worden.’

‘Futur simple’ speelt van 3 tot 11 maart in Mechelen en reist dan tot 27 april.

Sinds 2013 is Stef De Paepe artistiek leider van Beeldsmederij De Maan. © Sebastian Steveniers